

Vinko Cuderman, Ob prekinitvi dela prosvetnih delavcev v
Ptuju

"Prekinitev dela ali pouka ni pot in oblika za doseganje upravičenih zahtev", je bila osrednja misel časopisnih glos, posvečenih "nepreudarjenemu koraku" ptujskih prosvetnih delavcev, tak je tudi podnaslov članka "Ne samo gasiti - temveč iskati trajnejše rešitve" (Kommunist, 12-4-68), čigar avtor Vljako Krivokapić priznava, da "smo na splošno zelo počasni pri reševanju vitalnih problemov naše družbe tudi tam, kjer bi lahko bili hitrejši" in da "je bilo v zvezi s šolstvom na kupe obljub na raznih nivojih in v raznih okoljih", toda brez "večjih in otipljivejših rezultatov", kljub temu pa meni, da se "sicer upravičene zahteve ne rešujejo na tak način", ker da "obstaja še vrsta drugih, bolj učinkovitih in družbeno priznanih sredstev, od kritike počasnega in neuspešnega reševanja problema šolstva do jasne diskusije v tisku, radiu in televiziji". Poleg tega da so bile "na voljo še splošno priznane metode - aktivnost družbenopolitične organizacije in samoupravnih organov".

111

"Sredstev", s katerimi naj bi se po Krivokapićevem mnenju prosvetni delavci borili za svoje pravice, je res precej, kar preveč, če bi bila v resnici učinkovita, ne pa le družbeno priznana! Tako se pa s takimi "družbeno priznanimi sredstvi" in "splošno priznanimi metodami" prosvetni delavci borijo za svoje mesto v družbi že skozi vsa šestdeseta leta, toda "brez večjih in otipljivejših rezultatov". Ves ta čas jim družba(?) ni hotela priznati vrednosti njihovega dela. Bili so v tej družbi neenakopraven partner, bili so izkoriščani. Zato mislim, da so imeli ptujski prosvetni delavci po toliko letih prepričevanja, dokazovanja in moledovanja popolno moralno pravico uporabiti "sredstvo", ki ga uporabljajo izkoriščani delavci po vsem svetu: štrajk (ali po naše: pre-

kinitev dela!)

Krivokapić nadaljuje: "Prosvetni delavci se morajo boriti za svoje pravice (zahtevati boljše pogoje za delo in svoje življenje), toda izpolnjevati morajo tudi svoje dolžnosti. Slednje je tesno povezano s prvim. Ni mogoče favorizirati pravic na škodo dolžnosti. To sta dve plati iste medalje."

Krivokapić ne pove, katere dolžnosti bi morali izpolnjevati prosvetni delavci, očitno pa misli na to, da ne bi smeli prekiniti dela. Dolžnost prosvetnih delavcev je torej, da delajo ne glede na to, kako so plačani za svoje delo, njihova pravica pa je, da lahko zahtevajo za opravljeno delo pravično plačilo. Če ga ne dobijo, morajo seveda delati dalje. To je njihova dolžnost!! Tako je v praksi doslej tudi bilo, vendar se vseeno čudim, da si nekdo (in to v Komunistu!) upa na podlagi takega stanja izvesti celo neke vrste moralni napotek! Če pride k meni (prosvetnemu delavcu) pečar in popravi peč, mu moram plačati toliko, kolikor mi računa, ali pa dela ne bo opravil. Prav tako nobeno podjetje ne bo sprejelo dela, če ne bo dobilo v celoti plačanega. In vendar nihče ne bo niti pomislil, da bi zaradi tega podjetje obstojal, češ da ni opravilo svoje dolžnosti. Vsi - od privatnih obrtnikov do podjetij - smejo postaviti ceno svojemu delu, prosvetni delavci je ne smejo. Ceno sicer lahko postavijo, a ker za izobraževanje ni dovolj denarja, ne smejo pri njej vztrajati!!

112 Prosvetni delavci niso bili nikoli volkovi na denar in bi bili zadnji, ki bi godrnjali zaradi nizkega življenjskega standarda, če ne bi videli, kako lahko nekateri razsipavajo prelahko zaslužen denar. Slišimo in beremo, da denarja za izobraževanje ni dovolj, "pri sedanjem stanju gospodarstva" pa prerazdelitev narodnega dohodka v škodo gospodarstva ni mogoča, "če nočemo izpodkopati samih temeljev reforme in s tem tudi realnih pogojev za učinkovitejše reševanje materialnih problemov družbenih dejavnosti s kulturo vred". (Vinko Hafner, "Duali-

zem skrajnosti", Komunist, 31-5-68). Taka utemeljitev prosvetnih delavcev ne bo mogla prepričati vse dotlej, dokler bodo "pri sedanjem stanju gospodarstva" delavci v gospodarstvu in nekaterih drugih službah imeli nesorazmerno visoke plače! Če je potrebno podpreti razvoj gospodarstva, ga podprimo, toda ne le eni (kot doslej!), ampak vsi! Stalno slišimo, da lahko razdelimo le toliko, kolikor zaslužimo. To drži. Razdelimo torej, kar vsi skupaj zaslužimo, toda pravično, po opravljenem delu! Vsak naj dobi svoj zaslužen del, ne glede na to, kje dela, v gospodarski organizaciji, v trgovskem podjetju ali morda v prosveti.

Zelo je zameril Krivokapić ptujskim prosvetnim delavcem to, da so primerjali svoje osebne dohodke z dohodki "sotovarišev sosednjih občin". Če so že delali primerjave, bi po njegovem mnenju "morale biti te primerjave vsestranske... Vprašati bi se morali - če so se že odločili za tako ostrost in metodo - zakaj ne prekine dela tudi tisti tehnik ali inženir iz njihove občine, ki ima ravno tako nižje osebne dohodke, kot je občinsko poprečje. Tako kot je tehniku in inženirju jasno, bi moralo biti jasno tudi njim, da ni več uravnilovke, plačilnih razredov itn. Osebna nagrada je odsev lastnega in združenega dela, med katere sodi tudi delo prosvetnih delavcev".

113 Tudi Krivokapićevo primerjanje tehnika in inženirja s prosvetnimi delavci se mi ne zdi ravno "vsestranska primerjava"! Tehnik ali inženir s svojim delom lahko vpliva na višino svojih osebnih prejemkov, prosvetni delavec (trenutno) ne more!! Sicer se je pa tudi Izvršni svet SRS v svojem "Stališču" (Delo, 30-5-68) zavzel za "objektivizirana in enotna republiška merila", ki bodo zagotavljala vsem šolam v republiki "določen materialni standard", učiteljem pa "za enakovredno delo usklajene osebne dohodke". To je pa točno tisto, kar so zahtevali ptujski prosvetni delavci. Upam, da bo zdaj tudi Krivokapić svoje stališče prilagodil "Stališču Izvršnega sveta SRS".

Od ostalih komentarjev "ptujskega primera" je bil na vsak način najbolj zanimiv televizijski! Nisem si zapomnil cenjenega imena komentatorke, dobro pa mi je ostalo v spominu, kako je za zaključek ptujskim prosvetnim delavcem očitala, da tudi oni ne opravljajo svojih dolžnosti tako, kot bi bilo treba, saj toliko in toliko učencev v ptujski občini ne konča šolanja!

Učitelji že tako pogosto padajo v krize, ker je uspešnost njihovega dela težko merljiva, zato se mi zdi komentar, ki hoče njihovo leta in leta premalo plačano delo še razvrednotiti, milo rečeno - perverzen!

Po dogodkih v Ptujju je bil najbrž res že zadnji čas, da je v zvezi z reševanjem materialne plati šolstva prevzel pobudo Izvršni svet SRS. Vprašanje je le, če bo nalogi kos, saj se iz objavljenih stališč ne vidi, od kod bo republiška izobraževalna skupnost dobila toliko sredstev za dopolnilno financiranje, da bo lahko zadostila vsem zahtevam.